

Poštnina plačana v gotovini.

P. Krizostom.

Zmaj.

Vetrovi danes se sprijemajo.
Veselo se objemajo
in plešejo v nebo.

Makarij zmaja svojega jim da,
ki usta, nos, oči ima
in pisano brado.

Po vrvici se zmaj povspne
v oblake mlečno barvane,
vetrovom se reži.

Makarij rad bi šel za njim,
da splavata z oblaki v Rim,
kjer sladki grozd zori.

Kriči in skače kakor nor,
željno vzira se navzgor
v vetrov veseli raj.

Tedaj — joj, joj, o groza, strah!
Makarij pade v cestni prah. —
A kam odšel je zmaj?

Bodite varčni kot čebela!

Prav pogosto najdemo na hranilnih knjižicah naslikano čebelo. Zakaj pa to? Zato, ker je čebela zelo varčna in zna tako modro gospodariti s svojim premoženjem. Kaj pa je premoženje čebele? Med, vosek in cvetni prah. To premoženje pridne čebelice neumorno nabirajo in z vso srčnostjo branijo. Seveda ne dobe v naravi med že napravljen in vosek izdelan, temuč ga morajo same izdelovati. Med izdelavajo tako, da sladkemu soku, katerega dobe na cveticah ali na drevju in grmičevju, v svojem želodčku primešajo razne kisline in soli; vosek je po njih pot, ki se jim cedi iz obročkov telesa. Le cvetni prah dobe v naravi tak, kakršnega devajo v celice, pa tudi tega pomešajo z medom in neko lepljivo tvarino. Njih največji zaklad, pa je med. Hranijo ga prav skrbno v dobro zaprtih celicah.

Ako je spomladi, po letu in v jeseni lepo toplo vreme, so čebele od zore do mraka neutrudljive v nabiranju sladkega nektarja, to je sladkega soka, ki ga potem spremene v med. Ta čas čebele same zase malo medu porabijo in samo svoje sestrice, ki se še le razvijajo v celicah, ž njim pitajo. Primešajo pa pri tem panju zalege nekaj cvetnega prahu, ker to je hrana za mladiče. Po zimi pa vživajo vse čebelice med, da jih greje. Po letu, ko se tako preletajo v toplen solnčnem zraku, ne potrebujejo toliko toplote in so zadovoljne s sokom cvetov in cvetnim prahom. Ako najdejo kje le kapljico sladke tekočine, jo poberejo. Kar le nekoliko diši po medu, vse preiščejo in obletajo. Sadju ne delajo nobene škode, ako pa najdejo v jeseni kako načeto hruško ali jagodo, jim tudi to prav pride in pridno izsesavajo sladki sok.

V sili in resnični potrebi čebele ne skoparijo z medom. Mali črviči — to je zalega — v celicah kar plavajo v sladkem mleku, ki je sestavljeno iz medu in cvetnega prahu. Ob času dobre paše puste čebele trote v miru. Ti gospodje ne delajo nič. Goste se v panju z medom in okrog poldne gredo ali bolj lete na sprehod. Ko jih pa čebele več ne potrebujejo, jih pomečejo iz panja. Po zimi se le redko kedaj najde trot v panju.

Ko se mlade čebelice izležejo, so hitro pri njih dojilje, ki jih lepo osnažijo in pitajo. Svojo kraljico ali matico pa pitajo z najboljšim medom. Meseca maja — včasih že aprila — junija in tudi še v začetku julija čebele roje. Iz panja, ki roji, vro čebele z vso silo in glasno ter veselo šume. Predno gredo iz panja s svojo kraljico, si vzame vsaka čebelica s seboj medu, kolikor ga more nesti. To je njena dota, ker se preseli v drugo stanovanje.

Čebele se ravna po tem, kakoršno je njih premoženje v panju. Ako je dosti medu, matica pridno leže in čim boljša je paša, bolj se množi čebelna družina. Nasprotno pa, čim manj je medu, tem manj je zalege. Ako pa po košnji meseca julija

paša preneha, tudi matica več ne leže jajčec ali pa prav malo. Ako so se čebele že pripravljale za rojenje, pa je nastopilo trajno slabo vreme, se pogostokrat zgodi, da izvlečejo iz celic trotovsko zalego in jo pomečejo ven, kakor bi hotele reči: „Čemu ta potrata? Na rojenje zdaj ne moremo misliti; trotov več ne potrebujemo, ti bi nam le nepotrebno jedli med. Torej ven ž njimi!“

Ker potrebujejo čebele za izdelavanje voska mnogo medu, ne izdelavajo voska in ne zidajo satovja prej, kakor je potrebno. Ako pa zmanjkuje prostora za med, cvetni prah in zalego, potem pa pridno zidajo satovje in ne varčujejo z medom.

Cvetni prah skrbno hranijo za pomlad, kar ga jim ostane od poletja in jeseni. Stlačijo ga trdno v celice in z medom zalijejo.

Tako modro, tako varčno znajo gospodariti male čebelice.

Kako lep nauk nam dajejo te majhne žuželke!

Varčnost se za razumnega človeka še bolj spodobi, kot za nerazumno živalco. Varčnost je čednost, ki je Bogu dopadljiva; zakaj varčen človek božje dobrote prav rabi. Varčnost obvaruje človeka pomankanja in stiske in ga poplača s srčno zadovoljnostjo. Kadar pa hoče hoditi po poti čednosti, se mora varovati, da ne zajde na kriva pota. Prva kriva pot je: „preveč varčevati,“ druga „zapravljati.“ Lakomnost ali skopost in zapravljivost je greh.

Srednja zlata pot vodi med tema dvema in to je pot čednosti — varčnosti.

Zato dragi Orlič! in Orličice, navadite se varčnosti in ne pozabite, da iz malega zraste veliko.

Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača!

Br. Nardžič.

Naraščajska akademija na Viču.

Vršila se je v nedeljo pred Božičem ob 4. uri popoldne. Vabili so me najmanj dvakrat, ker so menda že najprej hoteli, da bi „Orlič“ o tej akademiji pisal. Ker smo si bili od lanske akademije (bila je namreč pozno zvečer in tudi še par drugih pogreškov je imela) nekaj navzkriž, sem sklenil, da pojdem akademijo sicer pogledat, toda pisal ne bom o njej ne ene besedice. Pa prav nalašč ne!

Toda ta akademija je bila tako čedna, da lahko velja za vzorno, zato sem še v dvorani svoj sklep spremenil in moram nekaj napisati.

Prav je bilo, da se je akademija vršila v sredi popoldneva, napačno pa je, da Vičani niso dvorane napolnili. Slišite vi, stari in mladi Vičani, ali je to res pametno, da popoldne spite ali kdo ve kaj počnete, po večerji pa greste k predstavi? Gotovo

je to narobe! Še bolj narobe pa je, če mislite, da se morajo tudi vaši otroci po vaši glavi ravnati. Če sami ne znate, pustite vsaj nam, da vaše male naučimo po dnevi delati, po noči počivati. Če pa jim mi zabičavamo, naj imajo svoje prireditve po dnevi, vi pa niti pogledat ne pridete, ako se akademija ne vrši ponoči — kdo bo popoldne praznim stolom kazal svojo umetnost?

Te besede torej na naslov starišev našega naraščaja. Saj imajo na Viču 270 „Orličev“, upam, da bodo te vrste prišle tudi pred oči tistim, ki so jim namenjene.

Spored akademije:

1. Skupine Orličev in gojenk.
 - a) Govorček (eden iz skupine.)
 - b) Himna orlovska.
 - c) Petje cele skupine.
(Koračnica, Pesem nagajivka, Golobček.)
(Zastor.)
2. a) Proste vaje (3) Orličev. (Sestavil vaditelj Vojko Štrukelj.)
 - b) Deklamacija: Božična.
 - c) Proste vaje gojenk.
(Zastor.)
3. a) Proste vaje (3) Orličev. (Sest. nač. I. Varšek.)
 - b) Vlečenje vrvi.
 - c) Deklamacija: Do cilja.
 - d) Skupinske vaje gojenk z deklamacijo.
 - e) Deklamacije: O Božiču.
(Zastor.)
4. Borilne vaje vitezov (4.) (Sest. J. Hvale.)
(Zastor.)
5. Prizor s petjem za deklice: Zamorčki.
(Zastor.)
6. Sneguljčica. (Igra v 2 dej.)
(Zastor.)

Akademija je trajala s četrturno zamudo vred 10 minut manj ko 2 uri. Če oprostimo zamudo, je bila ravno prav dolga. Vse točke so se zelo lepo vrstile in izvedle. Proste vaje, ki so jih sestavili domači telovadni umetniki, so bile izvrstne, deloma težke, da jih je mogel tako točno podati le res izvežban naraščaj.

Kar se tiče izvajanja deklic, so nam izredno ugajale (menim da Hvaletove) skupinske vaje (točka 3. d), ki so jako ljubke in se tako neprisiljeno zaključijo z znano deklamacijo: „Ali ste že videli nas, gojenke mlade?“ Zelo hvaležna točka!

Borilne vaje vitezov (2 dvojici) so bile pa vrhunec akademije. Izborna točka v sestavi in izvajanju. Te viteze želim še kje videti. Ni čudno, da so se dali zapeljati hrumeči dvorani in so dve vaji ponavljali. Zapeljati, pravim in ne tjavendan. Sem načelnopoper ponavljanje in ob tej priliki sem se v tem načelu še utrdil. zakaj ponavljanje je bilo znatno slabše, saj so vaje dokaj utrudljive.

Pustite ponavljanje, „slavno občinstvo“ se bo že privadilo temu in boste videli, da si bo prej žulje na rokah naploskalo nego vam dvorano podrlo . . .

„Zamorčki“ so srčkan, pa tudi močno smešen prizor. Samo črni so bili mnogo bolj oni, ki sem jih videl teden prej v Št. Vidu. Pa še eno izbornost lastnost imajo — ponavljati jih ni mogoče. . . .

Pri „Snegulčici“ bi želel, da bi bila naslovna vloga v rokah gojenke, ne Mladenke. Bolj bi odgovarjalo duhu igre in do veljave bi prišel pri vseh točkah brez izjeme zgolj nižji naraščaj. Skratje so bili deloma prehudo razposajeni in kihanja je bilo odločno preveč.

V celoti je bila akademija res izredno lepa in Vičanom čestitam, da so se po nekaterih stranpotih srečno srečali s pravim orlovskim duhom. Bog živi!

Muhasti deklamator.

(Narobe svet. Neznani avtor).

Ko zjutraj pozno spat gremo,
zvečer pa zgodaj vstanemo,
reči prečudne zre uho,
strmeč poslušaj nam oko :
Po zraku pujski pojejo
in v hlevu ptički krulijo.
Najlepši vonj puhti kopriva,
pod piščeta se koklja skriva.
Pastirja žene ovca past,
denar pa gre tatove krast.
Teliček deklja da sena,
napajat hlapca vol pelja.
Očetu čevlji so otekli,
ker v vodi so se jim opekli,
zdravilo brž po dečka gre,
da čevelj v nogo spravi se !
Hči hišo vzame si v roko,
pomete metlo urno ž njo,
in brata mora grah zbirati,
kosilo teto v skledo dati.
Glej, d-te ziblje staro mamo,
beži pred miško mačka v jamo !
Možje so, čuj, v „Otročjem vrtil!“

Učenci so pa vsi zaprti,
ker v šoli mirno so molčali
in vse naloge preveč znali.
Otroke „zmaj“ na nitko dene
visoko v zrak jih veter žene.
Napreže kmeta konj v oralo,
bo danes ga proso vsejalo.
Ženjtca je že skoraj zrela,
pšenica jo bo kmalu žela.
To bode snopje s cepci bilo,
mlatiče urno omlatilo !
Potem pa v žito mlin neso,
da zmelje mlinarja drobnó.
Če bela moka peka speče,
ne more biti večje sreče.
Vzemo zdaj mati kruhek v roke
rekoč: „Na, snej mi te otroke!“

* * *

Tako je bilo in bo spet
povsod, kjer je — —

„Narobe — svet!“

Pregovori na odru za predpust.

Dati vam hočem navodilo, kako boste nekatere znane pregovore v šaljivi obliki nazorno pokazali na odru in nedolžno zabavali gledalce. Skoraj vsi prizori se imajo vršiti popoloma nemo, brez besed, pač pa nastopajoči večinoma zelo živahno gestikulirajo. Med posameznimi prizori, ki predstavljajo po en pregovor, je kratek presledek, toda zastor ne pade. V teh presletkih napove klicar glasno in razločno pregovor, ki se ima sedaj pokazati; namesto klicarja bi morda kje rajši rabili dosti velike napise pregovorov, ki ostanejo vidni med celim prizorom, v sledečem presledku se pa menjajo.

Pozorišče: Gozdna jasa ali sploh prostor pod milim nebom. Kulise predstavljajo drevje ali zidovje itd. Tudi na odru kako drevo.

1. Rastejo kot gobe po dežju.

Ko se dvigne zastor, sedi po odru semtertja kakih osem dečkov zelo sklučeno s širokimi klobuki (okrajci se razširijo z lepenko!) na glavi. Izza kulis priprši nadnje rahel dež, nakar se začno dečki drug za drugim sunkama, a polagoma, dvigati — zdaj eden zdaj drugi. Najprej do pokončnega sedenja, potem nekaj sunkov do klečanja, dalje do pokončne stoje in nazadnje še stoje sunkoma poskakujejo. Po nekoliko poskokih stečejo vsi naenkrat za kulise. (Kratka pavza.)

2. Jabolko ne pade daleč od drevesa.

Na drevesu sredi odra visi nekaj ponarejenih jabolk iz lahke snovi. Vsako jabolko je privezano s tanko elastično vrvičco k deblu drevesa prav pri tleh. (Vse to se mora že prej pripraviti!) — Pride deček s preklo in „klati“ jabolka, to se pravi, proži jih z vej, kjer so bila previdno pritrjena. Ko jabolko pade, skoči deček na mesto pred vejo, kamor bi imelo jabolko navpično pasti. Toda vsako pade prav k deblu — zato grabi po golih tleh, ko spozna zmotno začuden pobere jabolko bliže debla. Tako si nabere 4 do 5 jabolk in zadovoljen odide. (Pavza.)

3. Nesrečna številka trinajst.

V zastopu prikoraka na oder 13 dečkov. Ob strani nosijo tablice s številkami 1—13. Med posamezniki je presledka za dva do tri vmesnike. Prvih 12 kaže na razne načine veselje in srečo. Prvi se smeje, drugi žvižga, tretji je potico, četrti pije sladko pijačo, peti gode na harmoniko, šesti šteje denar, sedmi piska na piščalko in se zadovoljno ogleduje v zrcalu, osmi poje, deveti pleše, deseti vriska, enajsti kaže in si gladi novo obleko, dvanajsti bere veselo novico v pismu — trinajsti pride ves potr, kruljav, raztrgan, joka in tarna, da je joj! Tako gredo dvakrat

v krogu po odru. Končno se trinajsti spotakne, pade in zakriči, vsi ostali se zganejo, planejo k njemu, ga poberejo in odnesejo z odra. (Pavza.)

4. Veliko kokodakanja, malo jajc.

Za kulisami več dečkov posnema kokodakanje kokoši. Vmes se oglašča petelin. Na oder pride deček s košarico v roki. Kaže veselo upanje da bo košarica kmalu polna jajc. Gre in išče po vseh gnezdihi ki so med posameznimi kulisami, za drevesi itd., toda vsega skupaj najde dve jajci. Živahno kaže nejevoljo, končno se vsede sredi odra, navrta jajci in izpije. Lupine vrže za kulise med kokoši in plane sam jezen za njimi. Kokoši utihnejo. (Pavza.)

5. Prazno slamo mlatijo.

Štirje dečki pridejo. Vsak ima pod pazduho otep slame in palico v roki. Otepe vržejo v sredo odra, sedejo v četverokot in začno s palicami mlatiti. Ko so četrtr minute mlatili, prenehajo in pogledajo pod otepe, koliko so namlatili. Ko ne najdejo nič zrnja, začno znova, udarjajo bolj krepko in hitreje. Zopet pogledajo, toda ko spet ne najdejo zrnja, se začudijo in začno ogledavati slamo. Vidijo, da je prazna, kažejo drug drugemu, da so neumni, pograbi jih jeza in začno mlatiti drug drugega. Ker jih boli, nehajo, vzamejo vsak svoj otep in hitro odidejo. (Pavza.)

6. Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

Nastopi lačen gost in pomiga za kulise. Pride krčmar in se pokloni. Gost pokaže, da je lačen in da želi klobaso. Krčmar brž prinese mizico in stol, gost se vsede in krčmar precej prinese klobaso. Gost hoče jesti, toda krčmar zahteva plačo in mu kaže na prste, da stane klobasa 10 Din. Gost je hud, se brani in upira. Krčmar sili vanj, končno se spoprime in lasata. Med tem plane deček izza kulis, popade klobaso in jo z velikansko slastjo pojé. Ko je že pri kraju, ga zapazita. Gost ga napodi za kulise in se ne vrne, krčmar z glavo majaje odnese mizo in stol. (Pavza.)

7. Prenapet lok počí.

Trije dečki prinesejo velik lok in puščico. Prvi skuša izstreliti proti nasprotnim kulisam, toda puščica mu pade na tla, ker je premalo napel. Drugi mu kaže, da je za nič, in poskusi sam. Napne bolj, puščica zleti do nasprotnih kulis. Tretji kaže, da to še ni nič, da je treba vse bolj napeti, in se loti sam loka. Z vso silo napne, toda lok se mu v rokah zlomi. V istem trenutku ustrelí nekdo za odrom s samokresom, kakor da je pok od loka. Dečki popadajo na tla, se brž dvignejo in odrbe za kulisa, (Pavza.)

8. Napuh hodi pred padcem.

Visok, zelo prevzet, dobro oblečen in rejen človek pride na oder in bahavo hodi semtertja. To je Napuh. Tik za njim prikrevsa prav majhno, pokvečeno človeče, pri vsakem tretjem Napuhovem koraku pade in se prekopicne, pa se hitro spet pobere. Tako hodita nekaj časa po odru. Kadar se napuh obrne v drugo smer, skoči Padec spretno okoli njega in je spet za njim. Končno telebne Padec tako nesrečno po tleh, da se zaplete Napuhu pod noge, Napuh se opoteče in se zvali za kulise, kjer izgine. Padec se pobere, odhiti med neprestanim padanjem in vstajanjem v nasprotno smer in tudi izgine. (Pavza.)

9. Kdor prej pride, prej melje.

Deček prinese na oder mizico in na njej mlin za kavo. Odide. Od raznih strani planejo na oder štirje dečki in silijo k mizi, da bi mleli. Toda samo eden doseže mlin in ga z vnemo vrti. Ostali obupno gledajo. Primajo ga in potegnejo proč. Vsak se skuša zopet podvzati, da pride do mlina, pa le enemu se seveda posreči. Zopet ga potegnejo proč ... Štirikrat se to ponovi, potem odnesejo mizo z mlinom, eden še vso pot krepko melje. (Pavza.)

10. Jezik pokonča več ljudi nego meč.

Na oder prikoraka 10 obsojencev z zvezanimi rokami. Rabelj pride z mečem za njimi in jih postavi v dve nasprotni vrsti od spredaj navzad. Trepetajo v smrtnem strahu. Rabelj jim žuga z golim mečem. Gre v sredo odra in brusi meč. Ko je nabrušen, gre k prvemu in ga zabode. Obsojenec se zgrudi. Rabelj zabode drugega in tretjega, toda oba ostaneta živa. Naslonita se drug na drugega in ostaneta tako. Tudi četrti in peti napravita enako. Rabelj gre zopet brusiti meč. Na to gre k drugi vrsti in zabode šestega, ki se zgrudi. Zabode sedmega, toda ta se nasloni na kuliso in ostane živ, osmi poklekne na eno koleno, deveti se zgrudi, pri desetem se zlomi rabljev meč. Rabelj ves preplašen preišljuje, kaj bi bilo storiti. Končno se domisli, gre po vrsti k vsem še živim obsojence in vsekemu posebaj pokaže jezik. Vsak vstrepeta in se zgrudi mrtev.

Nato se rabelj umakne v sredo odra in ogleduje zlomljeni meč. Prične ga skrbeti, kaj bo. Od skrbi obupa in sklene samomor. Hoče se zabosti z mečem, pa meč je zlomljen in si ga ne more poriniti v srce. Preišljuje kako bi si pomagal. Naenkrat se mu zabliška rešilna misel v glavi. Ves vesel se postavi v sredo odra, seže v žep in potegne ogledalo. Pogleda vanje in pokaže sam sebi jezik. Pri tej priči ves strepeta in se zgrudi mrtev na tla.

Ker je podan očiten dokaz, da jih več pomori jezik nego meč, se predstava konča in zastor pade.

Ivan Langerholz.

Vezana in nevezana beseda.

Križ božji! Kaj je pa to?

No, no, nič hudega. V berilu oz. v čitanki, pa tudi sicer najdeš po knjigah pesmi, povesti, spise in popise in kakor se že zove to, kar je natiskanega.

Pesmi, vidiš, to so takozvana vezana beseda. Pesmi moraš drugače brati kakor pa povesti. Nekam bolj gladko umerjeno se berejo pesmi. Po gotovih pravilih, ki jih tukaj ne morem na dolgo in široko razlagati, se pesmi vrste navadno po en dolg, povdarjen zlog in po en kratek. Ali pa po en dolg in po dva kratka zloga. Lahko tudi narobe: po en kratek in po en dolg zlog itd. Par zgledov naj to pojasni. V dolgih zlogih je samoglasnik z debelejším samoglasnikom.

Kaj otiraš solze, dete,
dete ljubo, otrok moj?
Pojdi k meni in pozabi,
kar te žali, pred menoj.

Ali pa:

Kje solnčece moje,
domovje je tvoje,
kam pojdeš o mraku nocoj?

Ali:

Gre po stezi čez polje zeleno
Anka mlada, dete zapuščeno.

Zato je treba v pesmih marsikako besedo drugače naglasiti kakor jo sicer naglašamo, npr. otrok, čez polje (ne: čez polje zeleno!)

Tudi besede so v pesmih mnogokrat drugače postavljene, kakor bi jih mi govorili v navadnem govoru. V vam znani pesmi „Jesen“ pravi pesnik:

Na jug so ptice odletele,
v grmovju črni kos molči,
sinice so prišle vesele
od mrzle severne strani.

V navadnem opisu jeseni bi mi to reč drugače opisali: Dejali bi: „Ptice so odletele na jug. Črni kos v grmovju nič več ne poje. Vesele sinice so priletele od mrzlega severa.“

V pesmih moramo torej paziti, da pravilno beremo posamezne vrstice in kitice. Paziti moramo na zlage. Pesem naj teče gladko, kakor bi voda tekla.

Silno grda je tudi navada, da nekateri počakajo na koncu vsake vrstice v pesmi; ali stoji ločilo ali ne, to jim ni nič mar. Koncem vrstice svet s plotom zabit; treba počekati, da plot preskočimo. Napr.

Nevidno angelci krilati

obletajo mu čelo, mati.

O pusti ga, naj spi!

Gotovo vam bo kak nerodnež začel počivati za besedo „krilati“, čeprav tam ni nobene vejice. In prav gotovo ne bo videl vejice za besedo „čelo“; stavim, da je ne bo videl.

Bolj prosti glede naglašavanja smo pa v povestih, spisih, sploh kadar beremo nevezano besedo. Tu se dolgi in kratki zlogi ne vrste po kakih določeni pravilih.

Kadar beremo nevezano besedo, pazimo na ločila in na razločno izgovorjavo.

Kocijančič Viktor, stud. med.

Nekaj o najmanjših bitjih.

Na svetu žive ljudje, živali in rastline. To že vsi veste. Živali poznamo velike in majhne, pa tudi take, ki niso ne velike ne majhne. Velike so: konj, krava itd., majhne: bolha, uš itd., srednje pa pes, mačka, gos itd. Vsa ta dosedaj imenovana bitja prav lahko vidimo s prostimi očmi. Je pa na svetu še mnogo drugih bitij, drugih živalc, ki so tako majhne, da jih naše oko ne more zapaziti razen skozi drobnogled (mikroskop). Te živalce žive okoli nas, vendar navadno prav nič ne vemo zanje, kakor bi živele v nekem čisto drugem svetu.

Tista živa bitja imenujemo bakterije ali mikrobe. Silno majhna so. Ali veste, kako so dolga? $\frac{1}{1000}$ (eno tisočinko) milimetral. Koliko je en mm, veste iz šole. Če bi postavil 1000 bakterij v tesno dolgo vrsto, bi bila ta vrsta komaj en mm dolga. Sedaj si lahko nekoliko predstavljate, kako majčkene so bakterije, in tudi razumete, da jih brez drobnogleda ne moremo videti. Drobnogled je sestavljen iz steklenih leč — podobno kot daljnogled — in skozi drobnogled se vsaka reč vidi mnogo večja nego je v resnici.

Bakterij živi velikansko, da, ogromno število. Z milijoni in milijardami jih še šteti ne moremo. Povsod jih je polno: v zraku, v vodi, na našem telesu in drugod.

Postavo imajo različno. Okoli 1000 vrst jih je. Nekatere imajo obliko kroglice in se imenujejo kokki. Druge so podobne majčkeni palčici in nosijo ime bacili. O teh ste gotovo že slišali, da radi zasejejo hudo bolezen. Tudi špiralasto obliko imajo nekatere in se jim pravi spirilli. Ta imena so vam tuja, pa je prav, če si jih zapomnite, ker jih boste v življenju gotovo še slišali, ali pa te živalce same na lastni koži občutili — pa tega Bog ne daj!

Naj vam povem, kako ta bitja žive, od česa se hranijo. Da nimajo ust in ne rok ali nog, to ste morda že sami uganili.

So kakor neizmerno majhen prašek. In vendar tako snedene, da ni nobena stvar pred njimi varna. Nekatere bakterije prebavljajo kamenje in ga v pre mnogih letih spremene v rodovitno zemljo, na kateri po zaslugi mikrob zraste zlata pšenica. Druga vrsta mikrob pa povzroča, da se sladkor pretvori v alkohol. Zopet druge naredo, da živalski in rastlinski odpadki gnijejo.

Neizmerno morje je vse polno bakterij in tudi človek ni brez njih. V našem telesu opravljajo nekatere veliko delo, da namreč pomagajo razkrajati in pretopiti razne reči, ki pridejo v telo pa jih samo ne more razkrojiti. Te so naše imenitne dobrotnice, ker bi brez njih ne mogli živeti.

Veliko bakterij je pa takih, da jih moramo zapisati med naše najhujše sovražnike, ker v nas naredo smrtnonevarne bolezni: difterijo, kolero, pljučnico, legar, jetiko in še celo vrsto drugih. Te bolezni so nalezljive. Bacili namreč, ki te bolezni napravljajo, silno lahko prehajajo z enega človeka na drugega in tudi v njem vzdignejo tako bolezen. Zato je prav, da k tako bolnemu človeku ne smejo vsi, temuč samo tisti, ki se znajo bacilov varovati.

Bacili pa ne škodujejo vsem ljudem enako. Največ oblasti imajo do slabotnih, neutrujenih, scerkljanih. Takega se precej lotijo in ga v kratkem polože na bolniško posteljo. Če se pa zalete v krepkega, utrjenega, močnega človeka, mu ne morejo mnogo škodovati ali pa prav nič ne. Navadno so sami premagani in doleti jih kmalu žalostna smrt — za človeka pa vesela, ker je ostal zdrav in močan.

Zato se mora človek že v mladosti utrjevati in krepiti svoje telo, da bo zmerom močno in odporno zoper vsako nalezljivo bolezen. Ravno telovadba je izvrstno utrjevalno sredstvo. Utrjen telovadec se bo navadno lahko ubranil vseh bacilov, ostal bo zdrav in bo dolgo živel. Dragi moji, le pridno torej telovadite, da vas ob času nalezljivih bolezni tudi milijonska množica bacilov ne bo mogla premagati!

Učeni možje so našli zoper mnoge bacile že tako orožje, da naredi človeka nedotakljivega. Večinoma tak pomoček res pomaga. Samo en zgled vam bom povedal.

Ko ste bili še majhni, vas je mama nesla k zdravniku, da vas je cepil proti kozam. Koze so huda bolezen, ki jo tudi naredo neke bakterije. Kogar je pa zdravnik cepil zoper koze, mu je vbrizgal v telo posebno orožje, da se tiste kozje bakterije ne morejo več v telesu takega človeka vgnezditi.

Učenjaki se še dalje trudijo in iščejo novih uspehov. Mogoče bodo polagoma našli orožje zoper prav vse bacile in zdravniki bodo tem malim, pa kaj neugnanim rogoviležem ustavili vsako nadaljno pot. Takrat pa gorje jim — seveda ne zdravnikom, temuč bacilom!

Mi smo živo srebro.

Veseličica za pet deklic.

(Pozorišče: Drevo, pod njim klop, okrog peščena ravnina.)

Zinka (*prihiti pod drevo, v roki ima žogo, ki jo rahlo vrže ob tla.*)

Žoga nadloga,
ne pojdi iz kroga!

(*Žoga švigne deleč proč, Zinka steče ponjo.*)

Žoga maroga,
nikoli ne uboga.

Stoj! Zaprem te v ječo, da se ne boš mogla geniti nikamor. (*Jo zagrebe v pesek.*) Tako! Poskoči, če moreš! (*Gleda v zakrito žogo.*) Ne more! Pa preskočim jaz. Glej! (*Preskoči imenovano mesto.*) Tako! In sedaj nazaj. (*Preskoči.*) Tako! Mi smo živo srebro.

Minka (*z velikim lesenim obročem.*) Zinka, ali imaš ti mojo žogo?

Zinka (*pogumno.*) Nimam je.

Minka. Vendar, ti si bila tam.

Zinka. Kje si jo pa pustila?

Minka. Tam na tleh.

Zinka. Torej, mora biti še na tleh.

Minka. Ni je.

Zinka. Mora biti!

Minka. Kje? Sama ni mogla nikamor.

Zinka (*preskoči prejšnji prostor.*) Seveda. Tako, mi smo živo srebro.

Tinka (*vsa zasopla in vesela.*) Stara mamica pridejo.

Minka. Ali si jih videla, Tinka?

Tinka. Poštni voz sem videla.

Minka (*porogljivo.*) Poštni voz, no, to pa niso . . .

Zinka. Naša stara mamica. (*Se smeje.*)

Tinka. Prav zares pridejo.

Minka. Kaj nam bodo prinesli?

Zinka. Pomaranč.

Tinka. Ti pa tudi samo na jed misliš.

Minka (*se prezirljivo ozre po Zinki.*) Pa res, vprašaj rajši, kaj nam bodo povedali.

Zinka. Kaj nam bodo povedali?

Tinka. Kakšno skrivnostno povest . . .

Zinka (*Z dvignjenim glasom, obenem preskoči prostor, kamor je skrila žogo.*) A, skrivnost!

Minka. Pa veste, kaj nas bodo vprašali?

Zinka. Če smo kaj lačne.

Tinka. Spet od lakote govoriš.

Zinka. Nisem lačna. Ali naša stara mama . . .

Minka. Nič stara mama, ti bi samo jedla.

Zinka. Pa že ni tako.

Minka. Kako pa?

Zinka (*vzame Minki obroč iz roke in skoči skozenj*). Tako, mi smo živo srebro.

Tinka. Veverica! (*Se s priznanjem nasmeje Minki.*)

Minka. Živa žoga — skoči iz kroga!

Tinka. Minka in Zinka, ali vesta, kaj nas bodo stara mamica gotovo vprašali?

Minka. No kaj?

Tinka. Kako v Škocijanu pritrkava?

Zinka. A, že vem. takole: ton, ton, Majaron, (*dvigne glas*) tan, tan, Škocijan, (*še višje*) tin, tin, Fridolin.

Tinka. Prav, pritrkavajmo, dajmo vse tri! Jaz bom prvi zvon, Minka, ti boš srednji zvon, Zinka, ti boš pa mali zvon. Začnimo (*Tinka začne z nizkim glasom*).

Tinka. on, ton, Majaron,

Minka. tan, tan, Škocijan,

Zinka. tin, tin, Fridolin.

} parkrat ponove vse tri.

Mamica (*se pojavi in pretrga zvonjenje*). Ti reč ti taka! Nobene ni naproti. (*V levici nosi babica košuro v desni pa velik dežnik*).

Vse tri (*ji hite naproti*). O, mamica, naša stara mamica!

Mamica. Kaj vendar delate!

Tinka. Pritrkavamo.

Mamica. Saj ne znate.

Zinka. Znamo, dobro znamo, Poslušajte! (*Prične tanko.*)
Tin, tin, Fridolin!

Mamica (*se ji nasmeje*). Navček, mrtvaški zvonček!

Minka (*sega z roko po košari*). Kaj ste prinesli, mamica?

Zinka. (*Priskoči in vzklikne.*) Sladkih pomaranč.

Tinka (*jo nejevoljno sune v stran*). Požrešnica! Mamica, nič ji ne dajte!

Minka. Sladkosnedenka! Res, nič ji ni netreba dati.

Mamica. Nič ne dam. Tisti namreč nič ne dam, ki je nevoščljiva. Katera je nevoščljiva? (*Vse molče.*) Bliže stopite, v očeh je vse zapisano. Zinka, bliže.

Zinka (*pristopi in si s predpasnikom obriše obraz*).

Minka. Prav, le globoko ji pogledite v oči.

Zinka (*Minki*). Pa tudi tebi, veš!

Tinka. Ali se res v očeh pozna, če je kdo nevoščljiv?

Mamica. Malovernica! Res se pozna. Nevoščljivost je tema v očeh.

Tinka. Potem pa meni nikar ne pogledite v oči.

Mamica Sedaj si se pa sama izdala. Pridi sem, Tinka. (*Pride*). Zakaj si nevoščljiva?

Tinka. Zinka je pravila, da ji boste vse . . . (*Pogleda v Minko*). Minka ali smem povedati?

Minka. Le povej!

(*Dalje sledi.*)

Vesela pošta brata Nardžiča.

Koliko so kje pridni?

Nadalje so naročili in plačali: Lichtenturnov zavod v Ljubljani 34 (plač. 25 doslej); Prevalje (Orliči) 22; Križevci (Orličice) 24; Ruše 20 (plač. 10); Sv. Anton v Slov. Goricah 6; Gor. Ponikva (Orliči) 20; Vel. Lašče (Orliči) 20; Sv. Križ nad Mariborom 20; Polenšak 20 (plač. 10); Vič pri Ljubljani 270; Mavčice (Orliči) 20; Lom (Orliči) 30; Moravče 21; Ježica 25 (plač. 10); Griže pri Celju 22; Rakek (Orličice) 20; Mengeš (Orličice) 20; Zagorje (Orličice) 23; Žiri (Orličice) 38; Sora (Orliči) 23; Trbovlje (Orliči) 75; Smartno pri Litiji (Orličice) 13 (plač. 8); Smartno pri Slov. Gradcu 20; Metlika (Orliči) 20; Vače (Orliči) 20.

Iz nabiralnika.

Št. Vid nad Ljubljano. — Ravno sem prišla od orliškega sestanka, pri katerem smo tudi Vas pričakovali, pa zelo težko. Menili smo, da se vsaj z vlakom o $\frac{1}{4}$ uri pripeljete. Pa Vas le ni bilo. Zato Vam hočem sestanek nekoliko opisati. Gojenke so nastopile vaje s palicami. Iva Skander je deklamirala S. Gregorčičevo pesnitev „Soči“. Č. g. dekan so imeli govor. Za drugič Vas zopet prav lepo povabimo. Pa gotovo pridite! Pričakujemo Vas vse Orlice, članice, gojenke in me mladenke. Bog živi!
Iva Vodnik.

Ptuj — okolica. — Dragi br. Nardžič! — Pri nas na Ptujju je pa letos bolj žalostno. Nobene telovadbe in nobenih sestankov več nimamo. Kako smo lansko leto veseli telovadili in skakali po samostanski dvorani, letos nas je pa naš vaditelj čisto zapustil. Že večkrat sem ga prosil, naj nas v roke vzame, pa me res potolaži in obljubi, ostane pa vedno le pri obljubi. Vi nas pa tako radi imate, da nam vsak mesec lepega „Orliča“ pošiljate. Tudi našemu vaditelju še Vi povejte, naj bi nas bolj rad imel ter nas nekaj telovadbe učil. Vem, da bote, ker nas imate radi. Bog živi! —
Fr. Toplek.

Jesenice. — Dragi br. N.! Po dolgem odlašanju sem tudi jaz pristopil k Orličem, kjer se mi prav dopade. Vaje imamo vsak teden dvakrat in je veliko zabave. Na „Orliča“ sem tudi naročen. V njem dobim mnogo naukov za bodoče življenje. Naučil sem se pesem „Novo veselje“ in jo bom prihodnjic deklamiral. Prosim, sprejmite me med svoje donisovalce, za kar Vam bom vedno hvaležen. Bog živi! —
Natlačen Friderik.

Boh. Bistrica. — Dragi br. N.! Najprej Vam voščim vesele božične praznike in srečno novo leto v imenu vseh bohinjških Orličev. Mi smo se v preteklem letu prav malo oglasili v nam vsem tako priljubljenem „Orliču“. Se bomo pa v novem letu večkrat. Bog živi! —
Matevž Krek.

Šk. Loka. — Prosim, gospod urednik „Orliča“, natisnite sledeče: Krekovo orlovsko okrožje v Šk. Loki pozdravlja vse naraščajnike v okrožju. Pozivlja vas, da se pridno vadite redovnih in prostih vaj, da se boste dobro odrezali pri okrožnih tekmah in pri prireditvah v Stari Loki in v Železnikih. Čitajte tudi pridno „Orliča!“ Pozdrav br. Nardžiču! Bog živi! —
Luka Krek, naraščajski vaditelj in okrožni tajnik.

Št. Vid nad Ljubljano. — Cenjeni br. Nardžič! Vem, da ne veste, kdo Vam piše, a govorila sva vendar že. To je bilo takrat, ko ste bili pri nas. Število naše armade je že zelo narastlo. Sedaj šteje 25 mož, (Višji naraščaj?) vpraša br. Nardžič.) oziroma takih, ki še bodo možje. Januarja bomo imeli akademijo. Takrat se bom že potrudil, da Vam bom prvi brzojavil vojna poročila s šentiviške fronte. — Drugače se imamo prav dobro. Vedno smo prijatelji, kadar nismo skregani, kajti take vrste plevela tudi pri nas ne manjka. Skušamo ga sicer trebiti, pa gre le počasi. — Se-

daj čakamo novih krojev. Radi molimo, še rajši telovadimo, najrajši pa jemo in „Orliča“ beremo. (Te glagole in njih dejanje bo treba malo drugače razviti, pravi br. Nardžič.) Voščim Vam vesele božične praznike in srečno novo leto, da bi se „Orlič“ v njem odebil in da bi se Vi nekoliko lepše držali kot na zadnji podobi v tretji številki „Orliča“. Bog živi! —

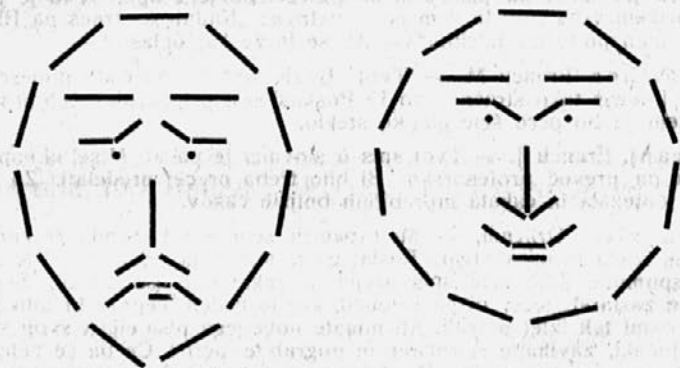
Winkler Vaclav.

Griže pri Celju. Od nas niste doslej še nobenega dopisa prejeli. Orličev nas je 26. Razdeljeni smo v dve vrsti, jaz sem v prvi. Telovadimo vsako nedeljo po večernicah. „Orliča“ zelo radi beremo. Naročenih imamo 22 izvodov. Dne 25. novembra smo imeli igro „Orlič in drugi tiči“, ki se je dobro obnesla. Sv. Miklavž nas je tudi bogato obdaril, parkelj pa ni nobenega odnesel. Vsak mesec prejemo redno sv. obhajilo. Bog živi! —

Polak Franc.

Šmartno. — Dragi br. Nardžič! To sem imel dela in truda! Strašno težko nalogo ste mi dali zadnjič. Vem, niste prav čisto zares mislili, toda meni ste se smilili, ko Vas je tisti moj bratec s Koroškega tako oštel (Bog mu odpusti ta greh in vse druge!) Kar srce se mi je trgalo in prav živo sem si predstavljal, kakšen mora biti sedajle Vaš tužno žalostni obraz. Na mizo sem stresel škatljivo vžigalic, nekaj sem jih prelomil in sem začel slikati Vaš obraz. Ves teden sem delal, 7 noči nič jedel in 7 dni nič spal. — Končno se mi je posrečilo. Le pogledjte sliko! Prav takole ste se morali držati in še za en kec ne drugače. Vesel sem bil Vašega obraza, da se mi je tako posrečil, čeprav je bil od sile dolg in kisel. Toda čakala me je nova naloga: Ta obraz prisiliti, da se bo nasmejal! To niso mačkine solze (če se br. Nardžič joka.) Spet sem se trudil 7 dni, vsak dan sem delal od dvanajstih pa notri do opoldne, pa spet od štirindvajsetih do polnoči — ampak to Vam rečem: Če se jaz ene reči lotim, jo tudi izpeljem, če se preveč ne motim. Koliko vžigalic je treba prestaviti, pa sami štejte! — Bog živi! —

Jernej Globar.

V nabiralnik.

Ljutomer. — Dragi Malčika in Zefika Ozmečevi! Žalostne in vesele in celo ginljive reči mi poročata, pa vendar nočem dejati vajnih pisem na Veselo pošto. Zakaj ne? Zato, ker je zunanja oblika pri obeh pisemih zelo nelična, naravnost grda. Tudi sta obe pozabili (ali kaj?) na pismo pritisniti znamko za 1 Din. Če pride tako pismo sem, mora „Orličev“ blagajnik plačati za vsako tako pismo 2 Din. Ali še ne vesta tega? No, le popoljšajta se! Da Vama bo ceneje prišlo, pa pišita obe eno pismo, ne vsaka svoje! Bog živi! — Br. Nardžič.

Št. Vid. Vodnikovi Ivi. — Med tem sem že vstregel Tvoji želji in kakor praviš, tudi želji Tvojih sester. Lepo je bilo pri Vas. Da bom videl, če je res vredno hoditi na sestanke Orlic, dajem šentviškim mladenkamtolenalogo: Pokličite si v spomin, kaj sem Vam govoril, in vsaka naj emkos t'sega govora spiše in meni pošlje! Pa morate same delati, to Vam nalagam na Vašo čast! Ne iskati pomoči pri starejših! Kakor si je katera zapomnila, tako naj zapiše. Zraven naj pa tudi zapiše, kdaj in kako se po tistih besedah ravna. Če bodo pisma komu podobna, jih bo prinesel „Orlic“. Zapečaten pisma denite vse v en zavitek, da ne boste brez potrebe izmetavale za znamke. Lahko gospodično naprosite, da zastoj opravi službopostarja v Ljudski dom, tiste dinarje pa denite v „Čebelco“! Bog živi Tebe in vse sestrice!

Malenski vrh. Moji mali Julčki. Prišel je berač in je pravil, da zadnjič nisi bila čisto zadovoljna z „Orlicem“. Rašiš bi menda imela moj odgovor nego prepis svojega lastnega pisma na Veseli pošti. Ti bom pa zato danes nekaj povedal. Pred Božicem sem bil doli na dolenski strani in sem napravil izlet na goro sv. Ahca blizu Krima. Sonce je sijalo, precej mrzel veter je bril, po vseh gorah in hribih je bil sneg. Zelo lepo se je videlo na vse strani, posebno čez ljubljansko barje mimo Krima na polhograjske, loške, poljanske in triglavske hribe. Vsi ti hribi so se skupaj držali kakor bi bil en sam hrib ves v snegu, prav gori na vrhu pa se je petelinil mogočni Triglav. Ravno tako je bilo videti, kakor bi Triglav rasiel naravnost iz ljubljanske barje. Ne verjameš, kako se to lepo vidi. Potem sem si nataknil daljnogled na oči, in ta je šele pokazal na dozdevnem triglavskem pobočju vse polno znanih hribov. Zelo dobro sem razločil Blegoš, Koprivnik, Stari in Mladi vrh. Iskal sem tudi vašo goro nad Malenskim vrhom, pa je ni bilo. Neki pograjški hrib si jo je stisnil za hrbet. V tem sem se pa spomnil Tebe in sem rekel, Bog ve, kaj m ja Julčki danes počne? Pa je potegnil oster vetrič naravnost doli od Blegoša, zaplesal je okoli mojih ušes in mi je pošepetal vanje: „Pridna je Julčka, pridna, za Božič se pripravlja, orehe tolče in rozine izbira, da bo tudi njen želodec deležen Božiča — njen srček pa misli na jaslice in na Detece božje v njih. Taka je Julčka na Malenskem vrhu“. — In sem reke vetriču: „Kadar se vrneš na Blegoš, pozdravi med po jo mi Julčko!“ — Ali se je že kaj oglasil? —

Maribor. Francu M. — Tvoj Božji rop“ je pa čisto ponesrečen. Zakaj se lotevaš tako strašne snovi? Poskusi se v priprostitih rečeh in velkoberi, potem Ti bo pero šele gladko steklo.

Kranj. Francu J. — Tvoj spis o slovnici je pa ni. Misel ni napačna, obdelana pa preveč profesorsko. Bi bilo treba precej predelati. Za sedaj bo stvar obležala in čakala morebitnih boljših časov.

Jesenice Orlicem. — Med papirji sem našel menda že eno leto star popis izleta skozi Vintgar. Poslal ga je stareš na br. Krivc. Nič se ne morem spomniti, kdaj sem spis prejel in zakaj sem ga založil. Sedaj je menda že zastarel, sicer bi ga priobčil, ker je čeden, čeprav bi bilo boljše, da bi vi sami tak izlet opisali. Ali nimate nobenega pisatelja v svoji sredi? Pogum, junaki, zavijajte si rokave in pograbite pero! Če pa še želite, da tisti opis priobcim, sporočite. Br. Krivcu pa povejte, da ga prosim, naj mi nerodnost oprostí. Bog živi! — Br. Nardžič.

Orlic“ zhaja po možnosti vsaki mesec. List izdaja uprava „Mladosti“ Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Ljudski dom.

Naročnina za odseke in krožke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 5 dinarjev na leto, za vse druge naročnike 8 dinarjev.

Odg. urednik: Franc Zabret.

Tiska tiskarna „Tiskovno društvo“ v Kranju. — 1968—24